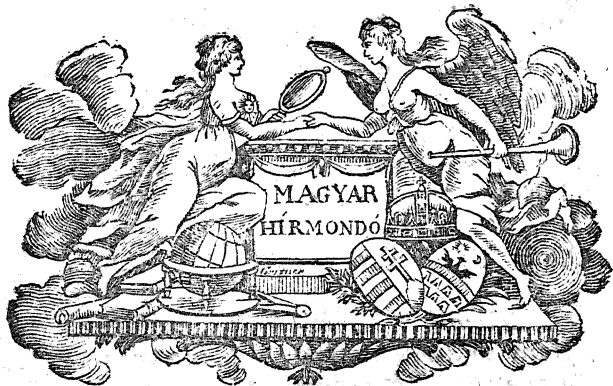

A^o

TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG^o ENGEDELMÉVEL.

(6.)

Költ *Bétsben*, Szent Jakab - Havának
(Júliusnak) 18-dik napján, 1794-dik
Eszkendőben.

Hadi Környüállások.

Közönséges, és magános Levelek is írják,
hogy Seregeink mind inkább inkább el von-
ják magokat, 's el szállítják hadi készület-
jeiket Belgviomból, rész szerént *Hollan-
diába*, rész szerént Német Országba. A^o
Ts. Kir. hadi Ispotályok, mellyek *Mons-
ban*, *Brüsszelben*, és más helyeken voltak,
Kolónia (Cölln) Városába tétettek-által.

F

A' *Rajna*-mellyéki tudósítások szerént, új próbát szándékoztak tenni a' *Frantziák*, azon a' részen, *Seregünk*, és a' *Pruffzusok* ellen; kívánván helyre hozni 2-dik és 3-dik *Júliusi* veszteségjeket.

Olafz - Országból. —

Turinből, *Júliusnak* 2-dikán. — „Nem vettünk mostanság, semmi új hadi történetről való tudósítást *Seregeinktől*. — *Országos Törvény* adattatott ki *Jún. 28kán* az eránt, hogy a' kik részesei voltak az öszve - esküvésnek: tsupán saját személyeikre nézve büntetessenek-meg; azoknak ártatlan rokonaik ellenben, semminémű jussaikra nézve, leg-kisobb sérelmet is ne szenvedjenek, sőt továbbra is úgy tartassanak állhatatosan, mint hív *Tagjai* az *Országnak*.“

Mediolánumból, *Július'* 3-dikán. — „Előre-való tudósításaink vagynak eránta, hogy *Tsáfzár* ő *Felsége*, 14 ezer gyalog, és négy ezer lovas *Katonaságot* indíttatott még hozzánk. — *Pedemontziumban*, fel van már most a' *Frantziák* ellen fegyverkezve az egész *Nép*. — A' *Ts. Kir.*, és *Szárdiniai* egyesült egész *Seregnek* *Fő-Vezérjévé*, neveztetett *Devins* *Generálisunk*.“

„Egy *Római* Tudósítás szerént, 14 *Algiri* rabló hajókat fogott-el az *Archipelaguson*, a' *Nápolyi*, és *Máltai* hajós Sereg.“

Angliából. —

A' közelébb múltt Június hónap' vége felé, 6 közép-szerű hadi hajók -- melyek *Macbride* Admirális' fő kormányozása alatt lévő hajós Sereg-osztályhoz tartoznak -- tengerre szállottak a' *Portsmouthi* ki-kötő helyből, olly tzéllal, hogy *Frantzia* Ország' partjai körül, fel's alá járkálva vizsgálódjanak. — A' *Scheernezsi* partnál is készen állott Júniusnak 21-dikén *Diamond* nevű közép-szerű hadi hajó, feles számú ágyútsónakokkal, 's ugyan az említett napon el is indult oda *Portsmouthból* a' Kormányzó *Smith* Úr, kire egy tiikos dolog vagon bízva. — *Montagü* Admirális, kénytelenített le-tenni, betegsége miatt, a' kormányozást. Helyébe, *Cornwallis* Contre-Admirális állíttatott - elő, kinek vezérlése alá, 16 első nagyságú, 's egynehány közép-szerű hadi hajók adattak, olly véggel, hogy fel's alá járjon velek azon a' szoros tengeren, melly vagon *Anglia*, és *Frantzia*-Ország között. Ő reá bízattatott azon *Ánglus*, és *Hollandus* kereskedő hajóknak az említett szoros tengerből való ki-kisérese is, melyek *Török*-Ország felé szándékoztak indulni. A' *Cornwallis*' első

nagyságú hajói között olyan is vágyon egy — *Audacious* nevezetű — melyet az első Júniusi verekezésben nagyon megtéptek vala a' Frantziák: még is már 20-dik Júniusra úgy helyre állíttatott, hogy nem vólt semmi baja.

A' Frantzia Országi Rojalistákról úgy hitték vala Párisban is, hogy *Nantes Város* a' kezekben vágyon: de ez a' hír meg nem igazodott. Jún. 13-dikán hartz vólt *Cande Város*otskánál a' Republikánusok, és Rojalisták között: de amazok vóltak a' diadalmasok.

Lengyel - Országból. —

Varsóból, Júniusnak 24-dikén. —
„Itt most minden Férjfiak, valakik tsak tulajdon értelemben véve alkalmasok a' fegyverfogásra: katonai szolgálatot tesznek. Az Affzonyok, minden különbség nélkül, töllök ki - telhetőképpen, katona - ingvarrásban, és sebre való tépett, és kötő ruha-készítésben foglalatoskodnak. Gyalog járnak az útfázakon mind a' két nemű Fő Személlyek. Derék folyamatjában vágyanak nállunk mind ez ideig: a' katonai gyakorlások, 's a' Városnak óltalmazhatóbb állapotba való helyhetése. — A' Nemzeti Fő Tanáts' részéről, Küldöttek vágyanak minden Sereg-osztályainknál, kik által tökéletes esméretet nyer a' Fő-Tanáts, hadi környül-

állásainkról. — *Lithvániának Szamogitzia* nevü részében, ifjú 's öreg férjfi Lakosok, mindnyájan fegyvert fognak H a z á j o k mellett. “

A' *Vistula (Weichsel)* vize mellől, Június' 26-dikán. — „Lengyel Generál-Lieutenant *Jasinszky*, a' *Lithvániai* Néphez egy Hírdetvényt (Proklamátziót) intézett, mellyben így szól a' többek között: „A' Földet, Polgár! a' mellyen laksz, el nem veheti tőled az Ellenség. Bár lángok' prédájává légyen tehát a' te fából készültt, és szalmával fedett házatskád: építhetesz új lakó helyet abból a' prédából, mellyet nyerendész rövid időn az Ellenségtől; 's akkor kedvesebb lesz néked a' Szabadság-Tartományában lakozni. — Rajta tehát Rokonim! támadjátok meg az Ellenséget maga Országában, 's bánjatok úgy velle, a' mint ő bánt ti véletlek. Maradjatok meg Embereknek azok eránt; a' kik semmivel meg nem bántottak titeket; — de állyatok bosszút a' ti Üldözőiteken. — A' felettébb - való szelídség okozta *Lengyel-Ország'* veszedelinét; tsupán az tarthatja tehát még meg ötöt; ha magát mindenekre el-szánándja. “

Varsóból, Júniusnak 30-dikán. — „Tegnapi napon ismét nyóltz személlyek végezték akasztó-fán életeket; úgymint: Hertzeg *Massalsky*; néhai Lengyel *Követ* a' *Konstantzinápolyi* Udvarnál,

Boscam; Gen. Adjutáns *Grabovskynak* az Ötse; Hertzeg *Czetvertinsky*; *Majewsky*; *Piontek*; és *Rogosky* Birák; 's Prókátor *Wolfers*. A' Nep 9 akalztó-fákat állított-fel az említett napot meg-előzött éjtfzakán, mivel azt gondolta, hogy valamelly *Mos-sinski* nevezetű is halálra fog szententziáztatni a' meg - nevezett 8 személynnyel; de ez ártatlannak találtatott. — Negyven személynnyel ülnék meg tömlőtzbén, kiknek ki - végeztetéseket kívánja a' Nép. — Az Uraságoknál szolgált feles számú Férjtselésekkel igen jól nevedekett, Katonaságunk' száma. — Annyi eleség vagyon bé-szerezve ebbe a' Városba, hogy több elztendőig bé lehet véle érni. “

Varsóból, Július' 2-dikán. — „Az itt lévő Kereskedő házok a' *Prusszusoknak*, és só-magazinomjaik el-petsételtettek. — *Kosciusko*' parantsolatjából, ide szállítottak *Konskieből* is, *Kozceniceből* is a' puska-fabrikák, mellyek között mindenik ki-állít naponként húsz puskát. — Hertzeg *Poniatovsky* Jósef, a' *Wielohorsky*' Seregéhez ment *Lithvániába*, mint Volontér (szabad akarató Vitéz). Azért nem lett különös Vezérré: mert nincs bizodalma hozzá a' Katonaságnak. — *Wielohorsky* jobb katonai rendet állít-fel a' Seregnél, mint vólt ez előtt. “

A' *Lengyel-Országi Criminalis* (Büntető) Törvényszékek' újj intézetjéről ki-

adatott Rendelésben meg vagyon határozva a' többek között: — „A' ki pénzt vejénd, akármelly fzin alatt az Ellenségtől, míg a' had fog tartani: halál a' fején; a' ki nem áll - elő az Ország' védelmezésére, vagy arról másokat le-befzéll: el-veszti a' jó-fzágát; a' ki több rendbéli engedetlenségben tapasztaltatik: örökre számkivettetik az Országból.“

Minden vas - hámorok, puska-pormalmok, posztó-fabrikák, takácsok, timárok, nyerg-tsinálók, vargák 's más effélék, fel - íratottak *Lengyel - Országban*, és a' Sereg' szolgálatjára rendeltettek; meg nem engedtetik a' salétromnak, és a' bűdös-könek is más Országokba való ki-vitele. Törvényfzék eleibe idéztetik, 's megbüntettetik minden, valaki ellene fzegezi magát, az e' végett ki - adattatott rendeléseknek.

A' *Gallitziai* Kommendáns, Ts. Kir. Feldmarsallieutenant Gróf *Harnoncourt*, következő értelmű Jelentést intézett a' *Lengyelekhez*, Jún. 30-dikán: „Minekutánna ő Ts.Kir. Ap. Felsége, nem nézhette volna már úgy többé a' *Lengyel Országban* támadtt háborgásokat, mint reája különösen nem tartozó dolgot; úgymint a' mellyeknek némelly rossz következéseik lehetnének, az ő Felsége' Tartományainak bátorságára, és tsendességre nézve: ahoz képest parantsolta nekem ő Felsége, hogy

a' kormányozásom alatt lévő Katonasággal mennék bé a' Lengyel földre, hogy illy módon ne' tsak el-távoztassak minden veszedelmet *Gallitzia'* határjától; hanem meg is erőssíttsem a' Ts. Kir. Tartományok' tsendességét, és bátorságát. “

„Tudtokra adatik tehát mindeneknek, hogy valakik tsendesen, barátságosan, mértékletesen, és illendőül viseléndik magokat a' Ts. Kir. Katonaság eránt: azok, mind személlyeikre, mind vagyonjaikra 's jószágaikra nézve, bátorságban élhetnek, ő Felsége' ótalma alatt; azok ellenben, a' kik meg nem fontoltt ellent-állás' vétkébe találnának esni: katonai büntetéseket vonnak magokra. “

Elegyes Tudósítások.

Az *Oroszoknak* könnyü - szerű hajós Serege — mellyel kiváltképpen a' *Svédek* ellen lehet dolgozni — tsak nem egészen fel vólt már készülve a' múltt hónapban. Áll ezen hajós Sereg: öt közép-nagyságú hadi hajókból, száz száz emberre való 10 úszó-batteriákból, az az, ágyúkkal és száz száz emberrel meg-rakott tengeri sántzokból; és száz ágyúzó tsónakokból, mellyek között mindeniken két két ágyú, és hat hat száz Ember vagyon.

Svéd-Ország' Igazgatója, olly Bízatosát küldötte a' múltt hónap' vége felé *Pétersburgba*, a' ki *Svéd Báró*, de az *Orosz Tsáizárnénál* katonáskodik Májor - fővel.

A' neve: *Bennet*. *Stokholmi* Orosz Követ Gróf *Romanzow* is indított a' Tsászárné-jához, Június' 26-dikán egy Kurirt, kinek vissza-érkezését nagyon várták *Stokholm*-ban.

Dánia' partjai, mindenütt óltalmazható állapotba helyezettettetnek. *Kronenburg*, melly, igen erős Vár, *Seeland*-Szigetében, meg-akattatik mindenféle hadi készületekkel.

Romából, Júliusnak 5-dikén. — „A' Kintstárba való vissza-váltása végett a' papiros - pénzeknek, négy száz ezer forintot érő apró réz - pénzt verettetett Pápa ő Szentsége. Az arany, ezüst, és réz - pénzekre nézve, olly értelmű parantsolatot tettetett közönségessé, hogy ha rakásra fzedné valaki azokat, 's ki akarná küldeni más Tartományba: ki-tudódván tselekedete, a' pénze konfiskáltatik, maga pedig tíz esztendei dolgozásra, tengeri hajóba küldettetik; és ha közönséges Tisztviselő vétkezéndik az említett parantsolat ellen: el-veszti életét.“

Frantzia Ország.

A' Közönséges-Társaság' fundamentomáról való ítélete *Robespierrenek*: „Nem a' győzelem, nem a' gazdagság, nem a' gyanús személlyeknek fel-fedezése, nem a' múlólag - való neki - tüzesedés tesz a' Közönséges-Társaságot; hanem az okos Törvények, és főképpen a' közönséges

Virtus , 's a' Kormányfzék által sinór-mértékül fel-vétegetett reguláknak tisztsága, és állandósága. Szükség , Törvényeket hozni; szükség, a' Kormányfzék' reguláit meg-határozni; szükség, egész fordítást tenni az erköltsökön. Ha hibázik eggy, ezek közzül: úgy, tévelygés, fel-fuvalkodottság, telhetetlenség, és részre-hajlás fog uralkodni; a' Köz. Társaság nem hogy meg-gátolná a' vétkeket, hanem inkább szabadabb folyamatot eszközöl azoknak; és a' vétkek szükségeseképpen véget vetnek a' Közös. Társaságnak."

A' *Jákovinusoknak* 24-dik Júniusi Ülésében, minekutánna *Couthon* (ez is Tagja a' Kormányfzéknek, vagy a' Közjóra ügyelő Deputátciónak) közönséges Beszédet tartott volna: utánna *Robespierre* is megszóllalt, 's a' *Journal de la Montagne*, és *Moniteur* nevezetű Újságokról azt jegyzette meg, hogy ezek hibákat ejtenek elő-adásaikban, mellyeket ismét le-írnak belőlök más Újságok is, 's ekképpen tévelygésbe hozattatik a' Publikum (Közönség.) — Minekelötte a' példákat említenénk, mellyeket fel hozott *Robespierre*, ezen állításának meg-mutatására: szükség itten megjegyeznünk, hogy midőn meg-értette volna *York* (Ánglus Királyi) Hertzeg, a' Fran. Nemzeti Gyűlésnek azon Végzését, mellynek ereje ízerént, se *Ánglus*, se *Hannoveránus* Katonának nem adhatnak többé

pardont a' hadakozó Frantziák: leg-ottan egy Proklamátziót (Hírdetvényt) intézett ő, a' kormányozása alatt lévő Ánglusokhoz és Hannoveránusokhoz, mellyben fel-fedezvén ezek előtt a' Frantzia Nemzeti Gyűlésnek Végzését, intette őket, hogy más időkbéli Vitézeknek is példajaik fzerént, kegyelmességet gyakorollyanak a' meg-győzöttetett Ellenség eránt, 's tsupán akkor bányyanak vele az említett Végzés fzerént, ha látándják, hogy egy oly kegyetlen rendelésnek tellyesedését, nem irtódzik, tőle ki-telhetőképpen észközleni a' Frantzia Katonaság. — Mihelyt meg-küldődött *Párisba* ezen Proklamátzió: mindjárt maga *Robespierre* gondolkodott annak meg-tzáfolásáról, úgymint a' ki név fzerént vólt benne érdekelve. Jákobinus Társainak gyűlekezetében vitte véghez a' tzáfolást, fel-olvassván előbb folytában a' Proklamátziót; annakutánna rendről rendre fel-vévén annak minden tzikkelyeit. — Így szóllott a' többek között: „Azt mondja felőlem *York* Hertzeg, hogy én test-örző Katonáktól vagyok körül-vétetve. — *Látjátok*, úgymond, *magatok*, hogy ez igaz.“ — Ezen szavait hozta-fel első például *Robespierre*, a' fenn meg-nevezett két Újságok' hibázásaiknak meg-próbálására: „Éltem én, igen is, ezzel a' ki-fejezéssel; de kiki észre-vette, hogy az, *Ironiából* (az az: a' valósággal ellenkező elő-adású

tréfából) vólt mondva; de az *Ironiát* ki nem nyilatkoztatták az Újságírók: azért is olly hiedelemre szolgáltattak alkalmatosságot, mintha nékem Testörzö-Katonáim vólnának. — Tartoznak annakokáért az Újságírók ki-venni azokat tévelygéssekből, a' kik rosszul érthették az én ki-fejezésemet. Tartoznak kiváltképpen — mint *Couthon* meg-jegyzé — a' Közjóra és Közbátorságra ügyelő Deputátziók eránt való minden tsapodárkodást (hizelkedést) el-távoztatni; mert a' Szabadságnak igaz Baráti nem szzeretik a' tsapodár Embereket (*Flatteurs.*) — Említette itt *Robespierre*, az ő tzáfoló beszédéről tett, és más Újságokba is bé-iktattatott ítéletét a' *Monitör*' Szerzőjének. Az ítélet e' vólt: „Ebben a' belzédben, a' mellyet t. i. *Robespierre* mondott *York* Hertzeg' Hírdetvénnye ellen, minden szó fel-ér egy szententziával, és minden szententzia egy belzéddel; olly erő és hathatós elő-adása vólt az Orátornak.“ Nagyon kikelt a' Jákobinusság ezen ítélet ellen. — „A' *Monitörben* — monda továbbá *Robespierre* — a' vagy on, hogy én ezt mon-dottam. Az *Orleán* (*Aureliánumi* Hertzeg') Felekezetje nints többé. Ellenkezőképpen szóllottam én inkább, hogy t. i. meg- van még ez a' Felekezet. *Anglia*' Faktiziója ez, és szüntelen telzi a' próbákat; de nem győzedelmeskedik.“

Robespierre, St. Just, Barrere, Couthon, Prieur, Collot d'Herbois, Robert Lindet, Billaud-Varennés, és Carnot, tsupán kilentzen formállyák a' Közjóra ügyelő Nemzetgyűlési Deputátziót; de ezek is ritkán vagynak mind *Párisban*. — *St. Just* p. o. közelébb ment haza tsak, *Pichegru'* Seregétől; *Prieur* pedig *Brestbe* utazott. — Ez a' Deputátzió, egyéb mindenhatóskodásai között, a' nyelvet, 's az öltözet-módját is meg akarja újjítani.

Rendkívül bő vótt, egész *Frantzia-Országban* az idei termés; mellyből hogy semmi el ne vesszen: számba vétetett általánfogva minden gabona, és ki-szabatott: mi jussonabból az otthonn-való Lakosoknak; mi a' Katonaságnak.

A' Gilljotíinra ítéltetteknek 26-dik Júniusi laistromában, egy ki-szententziáz-tatott személlyről következő elő-adást olvasunk: „*Loth*, 24 esztendő, született *Magyar-Országban*, katonáskodott a' *Blankenstein'* Regementjében; fogságba esett *Mobözs (Maubeuge)* nél.”

B é t s.

B. Thugut, a' ki néhai *Hg Kaunitz* mellett is folytatta vala, de *Minister* név nélkül, a' külső dolgokra ügyelő *Minister*-séget; most már *Státus* és *Konferentziális Minister*ré is neveztetett. — Ez az Úr nagy Barátja a' Békességnek.

M. Therésia' Katonai-Rendjének nagy, közép-ízerű, és kis Keresztjeivel lett meg-tiszteltetések azon érdemes Vitézeinknek, kikről a' múltt postán írtunk: Gróf *Lacy'* Kantzelláriussága alatt ment véghez, úgy-mint a' kinek Státus - és Konferentziális-Ministeri, 's Feldmarsali tisztségeihez most az is hozzá járult, hogy néhai Hertzeg *Haunitz'* helyébe, az említett Katonai-Rendnek Kantzelláriussává tétetett ő Fel-ségétől.

Magyar Ország.

Debretzenből, Júliusnak 5-dikén. —

„En is tsak azt írhatom e' mi részünkről, a' mit mások minden felől írnak t. i. hogy szőlő hegyeink és kertjeink ugyan bő szürettel bíztatnak; de az aratás, sem az őszi sem a' tavaszi vetésre nézve, a' tavalyi-hoz éppen nem is hasonlítottatható: mert so-kan a' szántó vető emberek között, el ve-tett magjokat is alig reménylhetik, egy szóval: nálunk, és a' körülöttünk lévő Helységekben, nem is aratás (mint hajdan szokott lenni) hanem tsak kaszállás lesz, kivált a' tavaszi vetésekre nézve, a' mel-lyek, a' legjobb helyeken is, tsak egy bak arasznyiak: sőt bár sok helyeken, kaszálni lehetne! Hát szegény szarvas marháink, mint fognak telelni? holott se' szénánk, se' szalmánk nem lesz; ezek szegények éhel vesznek el, a' minthogy most is sok helye-

ken az éhség és szomjúság miatt már erre jutottak. — A' midőn ezen levelemet írom éppen akkor jöve bé Városunkba, Ország Bírása Gr. *Zichy* Károly ő Excellenciája, kit is Városunknak Ifjai, paripásan és fegyveresen késértek bé nagy számmal. Innen fog menni Károlyba Intállátzióra, melly lesz Júl 7-dikén.

(Ezen Intállátzióról a' jövő postán.)

Baranya - Vármegyéből, Júliusnak 5-dikén. — „Ezen a' tájjon, igen sebes zuhanású, és ifzonyú égi - háborúkkal egybe - köttetett kártékony esők járnak. A' köz Nép, tsak egy kis fekete felhőnek fel-kerekedését szemlélye is: már retteg, mivel sok határokat, és kivált szőlő-hegyeket el - vert a' jég; a' ménykő pedig nagy károkat tett mind épületekben, mind emberekben, és marhákban is. — Nevezetesen, ezen hónapnak első napján, délutánni három óra tájban, Gróf *Battyáni Tódor* ő Excell. ja' Uradalmanak *Udvard* nevű helységjénél olly különös ménykőtsapás történt, mellyhez hasonlóra a' mostani Ember nem emlékezik. Tudni illik: *Bosánovits Antal* nevezetű jó gazda *Lakosa* a' nevezett Falunak, a' mint szántogatott volna a' mezőben: felhőt lát kerengeni a' *Pétsi* hegyek felett; tehát hogy kívül ne érje őtet az esső, fel-rakja ekéjét hat ökrös szekereire, 's haza felé indult. Nem messze volt már a' Falutól;

azonban minden esés és villámlás nélkül, egyszerre nagyot tsattant. *Bosánovits Antalt*, a' rudas ökre mellett úgy széellyel szaggatta az isten-nyila, hogy még baltával se lehetett volna már különben öszvedarabolni. A' fejéből éppen nem lehetett semmi részt meg-találni. Az ökrökön, seb vagy ütés nem tapasztaltatott, hanem csak a' ízörökön látszott imitt amott, mint-ha fekete sínórt húztak volna; de azért, mind a' hatan, olly rendel, a' mint mentek a' járomban, földre voltak terülve döglötten. — A' húsok eránt meg-kérdeztetett Al-Ispány Úr, ha szabad lesz-e azt ki-árúlni, avagy nem? de a' lett a' rendelés, hogy bőreiket, és fagygyújaikat ugyan lehet haszonra fordítani; de egyéb részeiket el kell hat különös gödrökbe ásni. “

H í r a d á s.

Mária, vagy *A' nemes gondolkodású Paraszt Leány*, egy igen szomorú történet. — Oh bár mi soha se szeressünk úgy, a' mint ezek szerettek! *Pope*. — Fordította eredeti Anglus nyelvből Magyarra, és szükséges világosító, és erkölcsi jegyzésekkel meg-bővítette *Bölöni Sámuel*, az egész Törvényi, és Kamarai Tudományoknak Kándidátussa. *Kolosváratt*, nyomt. a' Ref. Koll. betűivel 1794. 8-ad réthen, 107 oldal. Az ár 40 krajtzár. Találtatik *Pesten*, *Weingand* Könyvárosnál; *Kolosváratt* a' Ref. Koll. Typographiájában, és Professzor *Szatthmáry-Pap Mihály* Úrnál; *Maïos-Vásárhelyett*, Tek. *Dósa Gergely* Juris Professzor Úrnál; *Bétsben* a' *Magyar Hírmondó* Szerzőinél.